

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ СТАБІЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

*С. О. Нікола, к.е.н., доцент,
О. Г. Колеснікова, студентка,
К. В. Медюк, студентка*

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Становлення України як суверенної, демократичної та правової держави передбачає необхідність реформування та удосконалення існуючої податкової системи, досягнення стабільного стану економіки. Податкова політика повинна забезпечувати встановлення оптимальних податків які б сприяли розвитку національного виробництва. Правильно сформована, економічно і соціально обґрунтована податкова політика спроможна стати дієвим важелем піднесення економіки. Вищезазначене свідчить про актуальність та необхідність дослідження проблем, пов'язаних із правовими основами податкової системи України, її сучасного стану.

Проблему удосконалення податкової політики та аналізу впливу чинників на економічний стан держави освітили у своїх наукових дослідженнях такі відомі фінансисти, як: В. М. Федосов, В. М. Мельник, Л. М. Шаблиста, А. М. Соколовська, А. Сміт, Д. Рікардо та багато інших.

Метою даної статті є дослідження сучасного стану податкової політики та визначення її ролі у процесі стабілізації національного виробництва.

В сучасних умовах державна податкова політика повинна активно втручатися в функціонування ринку, регулювати рівень зростання підприємництва, впливати на інвестиційну політику і соціально-економічний розвиток суспільства. Тому, податкову політику слід розглядати як один з факторів розвитку національного виробництва. Під податковою політикою слід розуміти сукупність заходів, спрямованих на забезпечення фінансових потреб держави на основі дотримання балансу економічних інтересів держави та платників податків, забезпечуючи тим самим соціально-економічний розвиток суспільства.

На жаль, сучасна податкова політика в Україні позбавлена стимулюючої основи, а навпаки, пригнічує сучасне виробництво. На сьогоднішній день в Україні відповідно до Закону України "Про систему оподаткування" налічується 26 податків та зборів, що ускладнює та унеможлиблює розвиток національного виробництва, тому що у разі добросовісної сплати усіх цих податків та зборів підприємство зобов'язано перераховувати до бюджету 40-45% створюваної на ньому доданої вартості, що призводить до низьких темпів економічного зростання.

До об'єктивних причин такого становища необхідно віднести:

- а) реформування відносин власності;
- б) неможливість повної і швидкої комерціалізації галузей невиробничої сфери (охорона здоров'я, освіти, науки, культури тощо, які вимагають

значних державних коштів);

в) необхідність збільшення державних витрат на соціальний захист населення внаслідок падіння рівня життя під впливом економічної кризи та інфляції.

До основних показників, що характеризують економічний розвиток країни відносять: ВВП, обсяги національного виробництва, ціни на споживчому ринку, валютний та грошово-кредитний ринок, капітальні інвестиції, зовнішньоекономічна діяльність, доходи населення тощо. Значний вплив на розвиток економіки країни, який характеризується рядом наведених вище показників, здійснює податкова політика держави. Податкова політика проявляється у формах та методах мобілізації фінансових ресурсів та їх використанні відповідно до завдань та потреб держави.

Аналіз сучасної податкової політики в Україні, її становлення й розвиток дає змогу зробити висновок про серйозні недоліки, що їй притаманні. Серед головних проблем податкової політики, що значно впливають на національне виробництво можна виокремити такі:

- часті зміни в системі оподаткування, негативно впливають на розвиток діяльності суб'єктів виробництва, не дають можливості підприємствам нормально функціонувати, впроваджувати нові технології та випускати конкурентоспроможну продукцію;
- система в цілому надто громіздка, розрахунки окремих податків не виправдано ускладнено;
- переміщення податкового навантаження на все вужчий сектор та коло платників податків;
- перетворення податкової системи у чинник пригнічення економічного зростання та інвестиційної активності, стимулювання ухилення від сплати податків та відтік капіталів за кордон;
- значна нерівномірність розподілу податкового тягара через існування різноманітних схем ухилення від сплати податків;
- корумпованість податкових відносин;
- відсутність достатніх правових гарантій для учасників податкових відносин.

Визначені проблеми у секторі національного виробництва є вельми значущими і вказують на недосконалість та неефективність чинної податкової політики, на те, що вона тільки посилює фінансові вимоги до підприємств і ускладнює їх фінансово-господарську діяльність, не говорячи про виконання податкових обов'язків перед державою. Усе це є передумовою для переходу суб'єктів національного виробництва в тіньовий сектор, від чого страждає держава та її фіскальна система. Згубний вплив тіньової економіки обумовлюється тим, що вона вражає всі стадії процесів виробництва, розподілу і перерозподілу ресурсів, деформує основи добросовісної конкуренції, скорочує доходи бюджетів усіх рівнів, є живильним джерелом корупції.

Вважаємо, що головною метою податкової політики України має стати

стимулювання економічного розвитку та стабілізація національного виробництва. Податкова політика повинна забезпечувати, з одного боку, встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвитку виробництва, а, з іншого, – забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних та місцевих потреб. Адже, наразі, політики використовують податкову систему для “латання дірок” у бюджеті, а не як фактор державного впливу на розширення виробничих можливостей і зростання добробуту народу.

Розв’язання існуючих проблем податкової політики в секторі національного виробництва України має здійснюватися:

1) через послідовну реалізацію стратегічних цілей реформування податкової системи України, а саме: підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва; легалізація тіньового сектора; активізація інвестиційних процесів в економіці; розробка простих і зрозумілих податкових норм для суб’єктів господарювання;

2) шляхом детінізації економіки та боротьби з корупцією в системі адміністрування податків; за допомогою здійснення комплексу стимулюючих заходів, які передбачають: зниження податкового тиску, забезпечення рівномірного розподілу податкового навантаження

3) встановлення пільг, які мають стимулюючий характер для національного виробництва із чітко визначеними часовими параметрами;

4) створення сприятливих умов для розвитку національного виробництва

Отже, слід створити ефективну податкову політику, що сприятиме забезпеченню державного бюджету стабільними і рівномірними надходженнями податків, розвитку і стабілізації національного виробництва. Адже, акумулюючи за допомогою податкових надходжень значні фінансові ресурси, держава таким чином стимулює розвиток національного виробництва.

Таким чином, можна зробити висновок, що питання впливу податкової політики на стабілізацію сучасного виробництва в національній економіці є доволі проблематичним. На сьогоднішній день, податкова політика використовується як переважний інструмент реалізації фіскальних інтересів, що провокує руйнування економічного потенціалу країни. З урахуванням сучасних економічних умов, ми можемо стверджувати, що одним з пріоритетів податкової політики в перспективі має стати: створення сприятливих умов для розвитку та стабілізації національного виробництва.

Вищезазначене диктує необхідність принципової зміни орієнтирів податкової політики в Україні. Головним принципом податкової політики повинна стати орієнтація на добровільну сплату податків суб’єктами господарювання та забезпечення рівних умов ведення виробничої діяльності.

Для реалізації пріоритетів розвитку податкової політики, необхідно здійснювати комплекс стимулюючих заходів, які передбачають: зниження податкового тиску, стимулювання інноваційної діяльності, сприяння розвитку малого підприємництва, підвищення фіскальної ефективності податків за

рахунок розширення податкової бази. Втілити наведені заходи можливо, перш за все, усунувши головні негативні риси сучасної податкової політики.

Література

1. Запатріна І. В. Фінансова політика та її вплив на економічне зростання. Економіст. 2016, №3., С. 27-31.
2. Чередниченко Ю.В. Податкова політика та економічне зростання в Україні / Ю.В.Чередниченко // Актуальні проблеми економіки. 2017, №8; С.91-96.
3. Борисенко О. С. Місце податкової політики у системі державного регулювання економіки / О. С. Борисенко // Трансформація фінансових відносин. 2011; С. 332-333.
4. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України, від 23.11.2018 № 2628-VIII. 2018; сайт:URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20190101>.
5. Варналій З. С. Податкова політика України: проблеми та перспективи інституційного забезпечення. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. 2010. Вип. № 3. С. 913.
6. Мельник П.В. Податкова політика України : навч. пос. / П.В. Мельник, З.С. Варналій, Л.Л. Тарангул. К: Знання України, 2017. 505 с.